

НАУКОВА РОЗРОБЛЕНІСТЬ ПРОБЛЕМАТИКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

САВЧУК Роман Михайлович - доктор юридичних наук, доцент, директор Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID: 0000-0003-4896-3829

УДК 342.92

DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.1.2>

Аналіз наукових праць свідчить, що певні концептуальні аспекти дослідження адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів розглядаються в монографічних, дисертаційних та інших навчальних та наукових працях на рівні статей, навчальних посібників тощо. Відповідно, всю сукупність наукових праць варто розподілити на певні групи.

Автор робить висновок, що дослідження адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів не було в повному обсязі висвітлено у вітчизняних та зарубіжних наукових працях. У статті зазначається, що в окремих джерелах досліджувалася правоохоронна система України, але задовго до її сучасного реформування, в інших наукових працях аналізуються тільки окремі особливості цієї системи, які не поєднуються між собою та не перебувають у взаємозв'язку, і зовсім не суттєва увага присвячена адміністративно-правовим засадам діяльності правоохоронних органів у контексті сучасного реформування правоохоронної системи України. Незважаючи на наявність такого об'ємного масиву наукових праць, яким варто віддати належне, слід зазначити, що наукова проблема адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України наділена своєю актуальністю та подальшими перспективами її дослідження.

У вирішенні зазначених завдань потрібно керуватись наявною сукупністю наукових праць як відповідною методологічною основою дослідження, досвідом та результатами дослідження правозастосовної практики, а також

сучасним станом її правового регулювання. Це дозволить забезпечити комплексний підхід до вирішення завдань дослідження, пов'язаного із адміністративно-правовими засадами діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України.

Ключові слова: наукові праці, проблематика адміністративно-правових засад організації та функціонування правоохоронних органів, доктрина адміністративного права, джерельна база дослідження.

Постановка проблеми

Сучасна Українська держава та громадянське суспільство висувають високі вимоги до діяльності правоохоронних органів, від чого залежить не лише подальша розбудова національної держави та інститутів громадянського суспільства, але й також успішна, обумовлена національними конституційними вимогами реалізація європейського та євроатлантичного курсу України. Правоохоронні органи України наполегливо працюють над створенням сприятливого правового клімату для забезпечення успішної реалізації реформ щодо трансформації суспільного устрою та економіки держави. Реформи, що здійснюються сьогодні, головною метою мають посилення захисту прав і свобод людини та громадянина. Захист цих прав і свобод визначає значення діяльності правоохоронних органів [1, с. 110].

У доповіді ООН щодо ситуації з правами людини в Україні протягом 1 лютого – 31 липня 2022 року, підготовленій Управлінням

Верховного комісара з прав людини та оприлюдненій 27.09.2022 р., висвітлюються певні порушення прав людини. У ній зазначається, що повсюдними є порушення права на життя, свободу та особисту безпеку. УВКПЛ особливо стурбовано катуваннями та жорстоким поведінням із захищеними особами та уважно стежить за процесами відправлення правосуддя. У такому випадку УВКПЛ рекомендує правоохоронним органам: gg) видати внутрішні інструкції з ефективного розслідування заяв про сексуальне насильство, жорстоке поведіння та катування, пов'язаних із конфліктом, на основі міжнародних стандартів і практик, проводити розслідування за такими заявами з урахуванням прав і потреб жертв і забезпечити належне судове переслідування ймовірних порушників; hh) розслідувати та переслідувати в судовому порядку всі випадки насильницьких зникнень, щоб притягнути до відповідальності всіх порушників незалежно від їхньої належності, а також забезпечити жертвам ефективні засоби правового захисту; ii) припинити судові переслідування військовополонених, включно з членами пов'язаних із російською федерацією озброєних груп, які мають право на статус комбатанта згідно з міжнародним гуманітарним правом за дії, що по своїй суті є суто участю в бойових діях; jj) невідкладно й ефективно розслідувати всі насильницькі злочини, зокрема, злочини на ґрунті ненависті, злочини проти ЛГБТІ-осіб, і забезпечити притягнення до відповідальності всіх порушників через справедливий судовий розгляд без невинуватих затримок [2]. Зазначене вказує на те, що на теперішній час проблема забезпечення прав і свобод людини і громадянина правоохоронними органами з огляду на їх професійну правоохоронну діяльність набула свого змістового сенсу та особливої актуальності.

Стан дослідження

Саме поняття «правоохоронні органи» в наукових дослідженнях трактується сьогодні по-різному. Це, на думку Т.З. Гарасиміва і Т.Ю. Дашо, пов'язане з тим, що за короткий період становлення державного управління в Україні не сформувався єдиний підхід щодо розуміння сфери їх діяльності [1,

с. 52-53]. Відсутність у чинному законодавстві України якогось певного правового визначення терміну «правоохоронні органи» створює суттєві проблеми як до певних вимог їх організації та діяльності, так і до закріпленої системи взаємодії із державою та громадянським суспільством. Більшість законодавчих актів формувалися в різний час та з різною метою, які засновані на різноманітних підходах. Цей масив проблем та ще багато інших зумовили появу в загальній сукупності законодавчих актів певних недоліків, що ускладнюють концептуальне розуміння їхнього поняття та системи як на загальноюридичному, так і на галузевому рівні. Це стосується, у тому числі, і концептуальних підходів розуміння сутності правоохоронних органів та їх системи в правовій доктрині.

Враховуючи зазначене, **метою статті** є дослідження перспектив наукової розробленості проблематики адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у правовій доктрині.

Виклад основного матеріалу

Активізація досліджень з питань, пов'язаних із адміністративно-правовими засадами організації та функціонування правоохоронних органів у доктрині адміністративного права, підтверджує зростання уваги вітчизняних науковців і практиків до цієї тематики. Аналіз наукових праць свідчить, що певні концептуальні аспекти дослідження адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів розглядаються у монографічних, дисертаційних та інших навчальних та наукових працях на рівні статей, навчальних посібників тощо. Відповідно всю сукупність наукових праць варто розподілити на певні групи.

До першої групи варто віднести наукові дослідження із проблематики адміністративно-правових засад організації та функціонування правоохоронних органів у доктрині адміністративного права. При цьому, на початку проголошення незалежності України наукові розробки з приводу предмета нашого дослідження в основному обмежувалися фундаментальними дослідженнями в галузі адміністративного права. До них варто віднести

наукові праці В.Б. Авер'янова, Є.В. Додіна, І.В. Зозулі, В.К. Колпакова, О.В. Кузьменка, І.М. Пахомова та інших науковців [3; 4; 5; 6; 7]. У вказаних працях науковцями акцентовалася в основному увага на концептуальних адміністративно-правових засадах діяльності правоохоронних органів.

З подальшим розвитком адміністративного права незалежної України одним із перших дисертаційних досліджень, яке полягало у встановленні закономірностей організації та функціонування правоохоронної системи України з наступним обґрунтуванням теоретичних положень і формулюванням практичних рекомендацій щодо напрямків і перспектив її подальшого розвитку, стало наукове дослідження А.М. Куліша. Науковець вперше дослідив у доктрині адміністративного права наступні положення: охарактеризував стан наукової розробки проблеми організації та функціонування правоохоронної системи України; визначив сутність, ознаки та сформулював поняття правоохоронної системи України; уточнив структуру правоохоронної системи України; встановив мету та принципи функціонування правоохоронної системи України; окреслив правові засади державної політики у сфері функціонування правоохоронної системи України; визначив особливості адміністративно-правового статусу правоохоронних органів; уточнив класифікацію правоохоронних органів в Україні; окреслив напрямки діяльності правоохоронних органів в Україні тощо [8].

У подальшому прийняття відповідних законодавчих актів та поява на цій основі певних наукових доробок у вказаній сфері сприяли розвитку все більшої кількості комплексних наукових досліджень, які стосувалися органів внутрішніх справ, їх кадрового забезпечення, діяльності вищих навчальних закладів системи МВС України, зарубіжного досвіду тощо [9; 10].

Події, які відбулися у 2013-2014 рр. продемонстрували неефективність чинної на той час правоохоронної системи в Україні. Зауважимо, що з прийняттям та реформуванням протягом 2014-2021 рр., із ухваленням та набуттям чинності ряду законодавчих актів (Законів України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Державне

бюро розслідувань», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Бюро економічної безпеки») щодо організації та діяльності деяких правоохоронних органів, система таких органів зазнала кардинальних змін як структурно, так і організаційно. Однак функціонально, зважаючи на суттєву якісну модифікацію, система правоохоронних органів продовжила виконувати правоохоронні та правозастосовні функції, що є притаманні правоохоронним органам.

У зв'язку з цим, відбулася суттєва активізація і наукових досліджень проблематики адміністративно-правових засад організації та функціонування правоохоронних органів. Так, В.Г. Гриценко у праці «Адміністративно-правові проблеми оптимізації правоохоронної системи України» на підставі праксеологічного підходу визначив шляхи оптимізації діяльності органів судової влади, що здійснюються на основі проведення таких заходів: 1) приведення структури органів судової влади та їх діяльності відповідно до норм законодавства країн ЄС; 2) впровадження оптимальної моделі побудови адміністративних судів шляхом створення їх дворівневої системи; 3) підвищення ефективності боротьби з корупцією в органах судової влади шляхом удосконалення системи дисциплінарної відповідальності; 4) підвищення довіри суспільства до органів судової влади; 5) вдосконалення процедури добору і кар'єри суддів тощо [11, с. 7].

Крім того, деякі науковці спрямували свої комплексні дослідження на осмислення появи, ролі та значення так званих «нових» правоохоронних органів. Так, О.М. Рєзнік та В.В. Люх визначили шляхи нормативного вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення фінансової безпеки, основними з яких є: 1) створення єдиного правоохоронного органу – БЕБ; 2) посилення ролі громадського контролю у сфері фінансової безпеки держави, залучення інститутів громадянського суспільства до розробки проєктів нормативно-правових актів з питань її забезпечення та проведення конкурсів під час прийняття на державну службу до БЕБ; 3) забезпечення прозорості діяльності правоохоронних органів на загальнодержавному,

галузевому та регіональному рівнях; 4) прийняття Законів України «Про адміністративну процедуру», «Про економічну безпеку України та інших» [12; 13].

У роботі С.В. Медведенка «Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності» акцентовано увагу на те, що законодавство не містить чіткого визначення поняття взаємодії в правоохоронній сфері або діяльності, тому запропоновано визначати взаємодію НП України з громадськістю в правоохоронній діяльності як соціально обумовлену, узгоджену діяльність, яка виражена у співпраці між суб'єктами взаємодії з використанням відповідних форм і методів для досягнення спільної мети [14].

О.Ф. Кобзар визначив сутність адміністративно-правового регулювання поліцейської діяльності та розкрив її співвідношення з правоохоронною діяльністю [15]. Особливу увагу варто звернути на дослідження Р.В. Дмитрика, яке стосується адміністративно-правового статусу поліцейського в Україні, де визначено його структуру та шляхи удосконалення його статусу [16]. М.С. Моїсєєв, досліджуючи адміністративно-правовий статус ДБР, удосконалив поняття, види повноважень ДБР та адміністративно-правові форми їх здійснення. На підставі чого робить висновок, що повноваження ДБР можна класифікувати за відношенням до розслідування злочинів, віднесених до підслідності ДБР, за змістом, за сферою здійснення адміністративних правовідносин [17, с. 3-4]. Праці Я.І. Маслова, А.В. Носач та Д.О. Чібісова, які стосуються НАЗК, СБУ та НАБУ, теж знайшли своє місце в доктрині адміністративно-права [18; 19; 20].

Позитивними моментами є те, що з'являються наукові дослідження, які присвячені адміністративно-правовим засадам оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів. Так, Н.С. Андрійченко вперше запропонувала визначення поняття «оцінювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України» та «ефективність діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України», а також з'ясувала мету

оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України, зміст існуючих критеріїв оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів загалом [21, с. 15].

Наукову проблему діяльності правоохоронних органів та їх системи на цьому етапі епізодично досліджували вчені у своїх наукових статтях і монографічних дослідженнях. На монографічному рівні з'являються праці О.А. Банчука та Н.П. Матюхіної, які стосуються зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання організації та діяльності поліції [22; 23]. Також об'єктом наукових досліджень постають організаційно-правове, кадрове та інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів [24; 25, с. 125-131].

Безумовно, вказані науковці зробили значний внесок у дослідження адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів, однак абсолютна більшість вказаних праць розглядалася ними або до моменту, або під час реформування правоохоронної системи України, і, відповідно, на теперішній час окремі дослідження частково втратили свою актуальність після затвердження низки законодавчих актів протягом 2014-2022 рр.

До другої групи можна віднести праці, автори яких заклали концептуальні основи та теоретико-методологічні підвалини діяльності правоохоронних органів. Це, зокрема, праці В.Д. Бринцева, П.М. Рабіновича, О.Ф. Скакун та інші [26; 27]. Особливо варто звернути увагу на дослідження А.М. Кучука, яке стосується теоретико-правових засад правоохоронної діяльності. Автор наводить нове концептуальне бачення правоохоронної діяльності, її визначення, завдань і функцій [28, с. 5-8].

Третя група наукових досліджень стосується правового статусу судових та правоохоронних органів, їх системи та організації діяльності. До них варто віднести наукові праці В.В. Афанасьєва, О.М. Бандурки, В.С. Бабкової, В.Т. Білоуса, С.Е. Демського, В.І. Дяченка, В.С. Ковальського, І.Є. Марочкина та інших науковців [29].

Окремо слід виділити (четверту) групу наукових досліджень, присвячених консти-

туційно-правовим аспектам діяльності правоохоронних органів. Правове явище «орган охорони правопорядку», а також конституційно-правові засади організації та функціонування вказаних вище державних органів були предметом комплексного наукового дослідження В.О. Боняк. Використовуючи напрацювання Конституційної Асамблеї, українських та зарубіжних науковців, автор виокремила суттєві ознаки категорії «орган охорони правопорядку», а також сформулювала його дефініцію [30].

Дисертаційна праця Ю.І. Вітик містить комплекс науково-теоретичних та практичних питань, пов'язаних із дослідженням поняття, змісту та вдосконалення забезпечення дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина в діяльності НП України. Авторка зосереджує увагу на тому, що забезпечення дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина є одним із предметів поліцейської діяльності та водночас згідно зі ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» правовим регулятором цієї діяльності, що формально проявляється у змісті принципу дотримання прав і свобод людини. Це вказує на поліаспектність цього правового явища та обумовило його двовекторний розгляд: по-перше, як правова конструкція «забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина»; по-друге, як один із правових принципів поліцейської діяльності – принцип «дотримання прав і свобод людини» [31, с. 3].

Слід зазначити, що доктринальною основою дослідження сутності міжнародних стандартів та їх імплементації в діяльність правоохоронних органів України стали наукові доробки Л.Р. Наливайка, К.В. Степаненка, С.М. Ляхівненка, О.В. Саленка, Т.М. Слінька, П.М. Рабіновича [32; 33, с. 666; 34, 263-269; 35, с. 19-29].

Отже, наукові доробки у сфері дослідження міжнародних стандартів правоохоронної діяльності та їх імплементації у діяльність правоохоронних органів України мають для нас суттєве значення в розумінні їх доктринальних положень. Особливим є те, що на сьогодні існує досить об'ємний масив теоретичних праць, предметом дослідження яких є правоохоронна діяльність або ж правоохо-

ронні органи та їх система крізь призму міжнародних стандартів прав людини, що також свідчить про актуальність обраної наукової проблематики та потребує подальших наукових пошуків.

Окрему шосту групу наукових напрацювань становлять дослідження із циклу кримінально-правових дисциплін. Так, при дослідженні правового статусу, організаційно-правового забезпечення діяльності, правоохоронних органів України та проблем, пов'язаних із ефективністю їх діяльності використовувалися доктринальні підходи науковців із кримінального права, кримінології, кримінального процесу, судоустрою, прокуратури і адвокатури [36, с. 98-101; 37; 38; 39].

Підбиваючи проміжні підсумки кримінально-правового блоку досліджень вказаної проблематики, слід зазначити, що наукові розробки відносно адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України не обмежуються сферою кримінального права, кримінології чи кримінального процесу, а сприяють дослідженням з інших галузей юридичної науки. Дослідження певних теоретико-правових та законодавчих прогалин у цій сфері були здійснені в інших галузях юридичної науки, таких як: теорія держави і права, конституційне право, муніципальне право, судові та правоохоронні органи, міжнародне право. Викладене спонукає до висновку про поступову інтеграцію наукових досліджень адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України та про міжпредметний аспект цього наукового дослідження.

Дослідження такої сукупності наукового масиву праць щодо адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України є необхідним для формування відповідної теоретико-правової джерельної бази дослідження. І в такому випадку важливого значення набувають наукові дослідження, які використовувалися у роботі, із суміжних (неюридичних) наук, що також вказує на міжнауковий характер проблематики, яка виходить далеко за межі юридичної науки. Такими працями висту-

пають наукові дослідження із державного управління та економіки [40; 41, с. 118-122]. Зокрема, наукові праці у сфері державного управління використовувалися при дослідженні проблем управління та адміністрування правоохоронними органами, надання ними публічних послуг, забезпечення взаємодії правоохоронних органів України з державними та громадянськими інституціями, а також при проблемах кадрового забезпечення правоохоронних органів України. Оскільки категорія «ефективність» більш досліджувана в економічному плані, то саме при дослідженні ефективності діяльності правоохоронних органів України і напрямів її підвищення використовувалися наукові праці у сфері економіки.

Висновки

Загалом, слід констатувати, що дослідження адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів не було в повному обсязі висвітлено у вітчизняних та зарубіжних наукових працях. Так, в окремих джерелах досліджувалася правоохоронна система України, але задовго до її сучасного реформування, в інших наукових працях аналізуються тільки окремі особливості цієї системи, які не поєднуються між собою та не перебувають у взаємозв'язку, і зовсім не суттєва увага присвячена адміністративно-правовим засадам діяльності правоохоронних органів у контексті сучасного реформування правоохоронної системи України.

Таким чином, незважаючи на наявність такого об'ємного масиву наукових праць, яким варто віддати належне, слід зазначити, що наукова проблема адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України наділена своєю актуальністю та подальшими перспективами її дослідження.

У вирішенні зазначених завдань, на нашу думку, потрібно керуватись наявною сукупністю наукових праць, які стосуються цієї теми дослідження, як відповідною методологічною основою дослідження, досвідом та результатами дослідження правозастосовної практики, а також сучасним станом її правового регулювання. Це дозволить забезпечи-

ти комплексний підхід до вирішення завдань дослідження, пов'язаного із адміністративно-правовими засадами діяльності правоохоронних органів у контексті реформування правоохоронної системи України.

Література

1. Дашо Т.Ю., Гарасимів Т.З. Роль і місце органів внутрішніх справ України в умовах формування громадянського суспільства: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
2. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні. 1 лютого – 31 липня 2022 року: оприлюднено 27 вересня 2022 року / Управління Верховного комісара з прав людини Організації Об'єднаних націй. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/ua/2022-09-23/Report_Ukraine-1Feb-31Jul2022-ua.pdf.
3. Авер'янов В.Б., Додін Є.В., Пахомов І.М. Адміністративне право України: підручник. Харків: Одіссей, 2005. 880 с.
4. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / упорядник: В.П. Тимошук. Київ: Факт, 2003. 496 с.
5. Зарасило В.О., Басс В.О., Курилін І.Р., Братков С.І. Організація діяльності поліції зарубіжних країн: навчальний посібник. Київ: Академія управління МВС, 2007. 250 с.
6. Зозуля І.В. Теорія і практика реформування системи МВС України: монографія. Харків: Харків юридичний, 2008. 480 с.
7. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
8. Куліш А.М. Правоохоронна система України: адміністративно-правові засади організації та функціонування: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Харків, 2009. 432 с.
9. Андренко С.О. Адміністративно-правові засади кадрового забезпечення органів внутрішніх справ України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Харків, 2015. 22 с.
10. Ратушняк В.І. Адміністративно-правові засади управління міліцією громадської безпеки в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – теорія управління; адміністратив-

не право і процес; фінансове право; інформаційне право. Харків, 2013. 212 с.

11. Гриценко В.Г. Адміністративно-правові проблеми оптимізації правоохоронної системи України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2015. 35 с.

12. Люх В.В. Адміністративно-правові засади оптимізації діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення фінансової безпеки України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя, 2021. 204 с.

13. Резнік О.М. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми, 2019. 509 с.

14. Медведенко С.В. Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності: дис. ... д-ра філософії: 081 – Право. Одеса, 2020. 283 с. 316

15. Кобзар О.Ф. Адміністративно-правове регулювання поліцейської діяльності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Дніпропетровськ, 2016. 418 с.

16. Дмитрик Р.В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2021. 204 с.

17. Моїсєєв М.С. Адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми, 2019. 227 с.

18. Маслова Я.І. Адміністративно-правове регулювання трансформації Національного агентства з питань запобігання корупції: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя: Запорізький національний університет. 2022. 363 с.

19. Носач А.В. Адміністративно-правові форми діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми, 2017. 222 с.

20. Чібісов Д.О. Адміністративно-правовий статус Національного антикорупційного бюро України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Дніпро, 2019. 167 с.

21. Андрійченко Н.С. Адміністративно-правові засади оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дис. ... д-ра філософії: 081 – Право. Суми, 2020. 234 с.

22. Матюхіна Н.П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління: монографія / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: Консум, 2001. 131 с.

23. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О.А. Банчука. Київ: Москаленко О.М., 2013. 588 с.

24. Амелін О.Ю. Інформаційне забезпечення діяльності органів прокуратури України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Київ: Видавництво «Людмила», 2021. 224 с.

25. Бугайчук К.Л. Кадрова політика та кадрове забезпечення публічного адміністрування в органах Національної поліції. *Підприємство господарство і право*. 2019. № 5. С. 125-131.

26. Бринцев В.Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади: монографія. Харків: Право, 2010. 464 с.

27. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навчальний посібник. Львів: Край, 2008. 221 с.

28. Кучук А.М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Київ, 2007. 213 с.

29. Організація судових та правоохоронних органів: навчальний посібник для студентів юрид. спеціальностей вищих навчальних закладів освіти / І.Є. Марочкін, В.В. Афанасєєв, В.С. Бабкова та ін.; за ред. І.Є. Марочкіна, Н.В. Сибільової, О.М. Толочка. Харків: Право, 2000. 272 с.

30. Боняк В.О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект: монографія. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2015. 384 с.

31. Вітик Ю.І. Забезпечення дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина в діяльності Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2022. 287 с.

32. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 184 с.

33. Ляхівненко С.М. Міжнародні правові стандарти: до визначення поняття та видової характеристики. *Держава і право*. Юридичні і політичні науки. 2011. Вип. 51. С. 666-672.

34. Саленко О.В. Міжнародні стандарти у сфері судоустрою та статусу суддів, їх зміст і класифікація. *Jurnalul Juridic National: Teorie și Practică*. 2014. № 3. Р. 263-269. 562

35. Рабінович П.М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 19-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/varnu_2016_1_4.

36. Колодяжний М.Г. Кримінальний аналіз як інструмент для підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів. *Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків – м. Київ, 17 травня 2021 року). Харків – Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2021. С. 98-101.

37. Проблеми протидії злочинності: підручник / О.Г. Кальман, І.М. Козьяков, В.М. Куц та ін.; за ред. О.Г. Кальмана. Харків: НоваСофт, 2010. 352 с.

38. Юхно О.О. Концептуальні засади оперативно-розшукового запобігання злочинам органами внутрішніх справ у сучасних умовах розвитку України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Харків, 2011. 40 с.

39. Серета В.О. Проблеми підвищення ефективності діяльності прокурора з підтримання державного обвинувачення в суді: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 – судоустрої; прокуратура та адвокатура. Харків, 2005. 233 с.

SUMMARY

The analysis of scientific works shows that certain conceptual aspects of the study of the administrative and legal foundations of the activity of law enforcement bodies are considered in monographs, dissertations and other educational and scientific works at the level of articles, training manuals, etc. Accordingly, the entire collection of scientific works should be divided into certain groups.

The author concludes that the study of the administrative and legal foundations of law enforcement agencies has not been fully covered in domestic and foreign scientific works. The article notes that the law enforcement system of Ukraine was studied in separate sources, but long before its modern reformation, in other scientific works only certain features of this system are analyzed, which are not combined with each other and are not interconnected, and not significant attention at all dedicated to the administrative and legal principles of law enforcement agencies in the context of the modern reform of the law enforcement system of Ukraine. Despite the presence of such a voluminous array of scientific works, which should be acknowledged, it should be noted that the scientific problem of the administrative and legal foundations of the activity of law enforcement agencies in the context of reforming the law enforcement system of Ukraine is endowed with its relevance and further prospects for its research.

In solving these tasks, it is necessary to be guided by the available set of scientific works as the appropriate methodological basis of the research, the experience and results of the research of law enforcement practice, as well as the current state of its legal regulation. This will allow to ensure a comprehensive approach to the solution of research tasks related to the administrative and legal foundations of the activity of law enforcement agencies in the context of reforming the law enforcement system of Ukraine.

Keywords: scientific works, issues of administrative and legal foundations of the organization and functioning of law enforcement bodies, doctrine of administrative law, research source base.

40. Ведунг Е. Оцінювання державної політики і програм / пер. з англ. В. Шульги. Київ: Всеуито, 2003. 350 с.

41. Бородин А.Д. Особливості оцінки ефективності державного управління соціально-культурною сферою. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 6. С. 118-122.